

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legelőbbban számitattanak. Nyilttér sora
60 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Mégegyszer a községi iskola.

Székelyudvarhely, jan. 17.

Székelyudvarhely város községi elemi iskolájának ügye újra kísért. A kultusz miniszter ugyanis, mint jeleztük, — miután a város a községi elemi iskola államosításához kötött feltételeket elfogadta, — a községi elemi iskola egyidejű megszüntetésével folyó év szeptember 1-étől állami elemi iskolát állít fel. Ezzel tehát Székelyudvarhely egyik tengeri kigyójától szabadul meg, noha meg is kell fizetni az államosítás váltságdíját s még annak helyiben drága épületet is kell emelnie még pedig ez év folyamán.

Az iskola államosítására a város lényegében a következő prozoziciót tette: a város gondoskodik az iskola elhelyezéséről; ugy itt a város belterületén, mint a szombatfalvi városrészen. Az épületek és tartozékai jókarban tartását, fűtését szintén vállalja. Megajánlja az állami iskola céljaira a jelenlegi 5%-os iskolai adó (4295 k.), hozzájárulás címén a tanítók mostani járandóságát, fizetését és lakpénzét, melynek évi összege 5840 korona, fizeti a 24 koronás és 30 filléres nyugdíjintézeti járulékokat. Ezekkel szemben a miniszter teletszerzés, iskola-építés és bebutorozás költségeinek fedezésére az 5%-os adót és a hozzájárulás címén fizetendő évi 5840 koronát visszaengedi mindaddig, míg az e célra felveendő kölcsön törlesztése tart.

Eddig tehát a dolog rendben volna: — van, illetve lesz állami népoktatásunk. Igen ám, de a miniszter a telek kijelölésétől — amint-hogy korábban erre e célra a Koronkay-féle telek jelölte meg — a városnak szabad kezét enged, ami egyben azt is jelenti, hogy a dolgot ott kell kezdeni, ahol ezelőtt tíz évvel kezdtük, t. i. a telek-választáson és hogy hová fogunk kijukadni az most kiszámíthatatlan, ha csak egy egységes és egészséges tervben hamarosan meg nem állapodunk. Olyanban, mely minden érdeket kielégít, t. i. a város minden pontjától egyforma könnyűséggel megközelíthető, emellett anyagi szempontból sem esik kifogás alá, sőt a város birtokainak értékét emeli.

Ha már le kell számolnunk az antipátia folytán lehetetlenné vált Koronkay-féle telekkel, — mely egyébiránt szakértői vélemény alapján területénél fogva sem alkalmas egy tizenkét tantermes, igazgatói lakással és a szükséges termekkel bíró épület befogadására olyan alakban, hogy játszótérnek megfelelő terület maradjon, s mégkevésbé alkalmas a beállítandó gazdasági ismétlő-iskola befogadására s az ehhez megkívántató — területek kiszakítására — ugy első sorban és feltétlenül az alkalmas területet a sétatér és a Küküllő között elterülő városi tulajdont képező területen kell megtalálnunk.

Konstatált tény az, hogy Székelyudvarhely város elhelyezkedése nem felel meg a természetes fejlődés követelményeinek. Régebben, amidőn a kor kulturális viszonyai még nem tették lehetővé az elemi erőkkal folytatható sikeres küzdelmet, rendőn való dolog volt, hogy a város közvetlenül a Küküllő partjai mentén, északdéli irányban s a balparti lejtőkön fejlődött, míg a folyó árterét képező jobbparti rész, mely mint sik terület a város fejlesztésére egyébként legalkalmasabb, beépítetlen maradt. Ma azonban ez az eset nem áll fenn s így nincsen annak értelme, hogy a Küküllő jobb partján levő városi területet beépítetlen hagyjuk, a város fejlődését természetellenes irányban kényszerítsük, a végeket a központból eltávolítsuk, az erős forgalmi központ kifejlését késleltessük.

Ez a cél hatotta át Damokos Andor dr. alispánt is, amidőn a múlt év első felében e városrész megnyitása- és felpárczellázására konkrét javaslatot dolgozott ki. És bizonyára ez a tudat vezette a város képviselőtestületét is, a midőn az így kidolgozott és részleteiben számadatokkal megindokolt nagyszabású városfejlesztési tervet elfogadta s annak kerestülvitelét egy bizottságra ruházta.

És most, ime, eljutottunk ahhoz a jeles alkalomhoz, amidőn e határozat s így a nagyszabású terv akként valóítható meg, hogy a város polgárságára csak előnyök hárulhatnak. Ugyanis a községi iskola elodázhatlan felépítésével, mint fentebb említők, a telek kiválasztása előtt állunk. A közvélemény mármár annyira kialakult, hogy csak két hely közt kell választanunk: a Kossuth-utczai Szabó Ferencz-féle telek és a sétatér mellett elterülő telek közt. Előbbeni telek kisajátítása mintegy 100—120 ezer koronát igényel. Egyetlen előnye az, hogy a Kossuth-utcza mintegy 20—30 méter hosszba kiszélesíthető lenne; ha ugyan előnyök lehet nevezni azt, hogy a mostani kiugró szeglet 20—30 méterrel lennebb kerül. Az iskolának a sétatér melletti területen való elhelyezésekor a telekvásárlás kérdése teljesen elesik, mivel a kérdéses terület a városé. Így tehát a fenti 100—120 ezer korona tisztán a piactérről a Küküllőig nyitandó utcza kisajátítására és a Küküllőn építendő vashidra lenne fordítható.

Ezen új utcza megnyitásával, amint azt az alispán említett memorandumában kifejtette, a város a helyes irányu fejlődésben óriási lépést tenne előre. Első sorban egy olyan terület lenne a további építkezésekre felszabadítva, a mely eddig az ilyen célokra leendő igénybevételől teljesen el volt zárva. A város fejlődése át-helyeztetnék ezen közvetlen közelben fekvő területre s nem lenne kénytelen a Küküllő partján

hosszan elnyuló vonalban egyfelől Betlenfalva, másfelől a sósfürdő felé kinyulni. Kellően tágas és szabályosan parcellázott belső telkeket lehetne az új utcza két oldalán és a távolabbi részekben elterülő földekből kihasítani, melyek a főtérhez való közel fekvésük folytán kétségtelenül keresett házhelyek lennének. Részben enyhítve lenne a városi építkezéseknek túlszufsultsága, mely, különösen tűzrendőri kívánalmak tekintetében máris túllépte a megegyedhetőség határait. El-helyezhető lenne ezen új utcza vonalában annak idején még a városháza is.

Mert ma már ott állunk, hogy ez utcza nyitását amugy is végre kell hajtannunk, ha azt akarjuk, hogy a tulsó oldalon levő 17 hold városi terület, — mely most 692 kor. 20 fillér jövedelmet hajt a városnak, — ha mindjárt □ ölenként 10 koronájával is értékesítenessék, mely ilyen formán 208 ezer koronát jelentene a városnak, mely 4%-os kamatozás mellett való gyűmölcsözötetással a jelenlegi 692 koronával szemben 8320 korona jövedelmet hajtana a városnak.

Szóval, az iskola itteni elhelyezésével és utczaneyítással óriási lekötött tőke szabadulna föl, ami mindenesetre mérlegelendő körülmény, a mely után e város anyagi viszonyai elnemíthatatlanul kiabálnak.

Van azonban egyéb körülmény is, mely szintén e telek kijelölése mellett dönt. Az t. i., hogy a város az államosítás csetére — egyik korábbi prozozicziójában (amidőn még a szó a Koronkay-féle telekről volt) — azt a kijelentést is tette, hogy hajlandó a szombatfalvi városrészbelieknek is iskolát építtetni, tekintettel arra, hogy még sem kívánhatja egy 6—7 éves gyermektől, hogy Szombatfalváról a Kossuth-utczai iskolába járjon. Ez ajánlatot a miniszter tudomásul is vette s most az államosítás egyik sarkpontját ez iskola felépítése is képezi. Természetesen, ha az iskola mégis a Kossuth-utczában nyerne elhelyezést, — a város anyagi érdekeinek egyenes negligálására — ugy a szombatfalvi iskolát felépíttetni elengedhetetlen kötelessége a városnak; — ellenben, ha az iskola a sétatér mellett nyer elhelyezést, mint természetes központ, — ugy ez iskola fölöslogessé válik, ami ujra 40—50 ezer korona megtakarítást jelentene.

Szóval az iskola elhelyezésébe fölötte és olyan fontos anyagi érdekek szöluak bele, amelyeket csak ugy rövidesen mellőzni nem lehet. Éppen azért szükséges az, hogy az ügyet — mely legközelebb közgyűlés elé kerül — a legnagyobb objektivitással vizsgáljuk meg, mivel itt a város fejlődésének századokra szóló alapozásáról van szó.

BELFÖLD.

Nagy reformok előtt.

Budapest, január 18.

A magyar parlamentarizmus hatalmas átalakulás előtt áll. Két nagyszabású reform, az egyik úgy szólván napok kérdése, a másik is nyilvánosságra kerül a legközelebbi hónapokban, s a magyar képviselőháznak tanácskozási módját, idejét, a Ház egész strukturáját van hivatva átalakítani. A két reform: a házszabályrevízió és a választó reform.

Nem kell bővebben magyarázni, hogy olyan mélyreható átalakulás, mint a mely e két törvényes intézkedés által parlamentünket éri, talán az alkotmányos éra óta nem következett be. A házszabályokon ismételt történetek apróbb módosítások. De a fölvet, a lényeg csaknem változatlan maradt. Most, a mostani revíziótól lehet csak azt várni, hogy a cselekvési és a szólásszabadság teljes épségben tartása mellett bekapcsolja parlamentünk tárgyalási rendjét az Európaszerte kialakult újabb viszonyok középpeté.

Választói jogunk még a házszabályoknál is intenzívebb és régebbi keletű, lényegileg fennmaradtak a negyvennyolcas törvények intézkedései, a melyek teljesen megfeleltek a viszonyoknak hat évtizeddel ezelőtt. Mogmaradt azóta a legtöbb kerületi beosztás. Holott nemzedékek haltak, növekedtek, az ország, nép mozgalmak, a kivándorlás, a bevándorlás, a telepítés, a magyarosodás és — sajnos — helyenként a nemzetiségek térfoglalása egészen eltérítették a törvényt eredeti intencziójától, a magyarság szupremációjának védelmétől.

A míg a belügyminisztérium az egyes kerületek statisztikai adatait feldolgozta, ezek a területi viszonyosságok egyre feltűnőbbek lettek. A munkaközben szerzett meggyőződés okozta azt, hogy — amint nagyon jó forrásból értesülünk az új törvény, a választói reform legfontosabb, legmaradandóbbnak ígérkező alkotása lesz az, a mely az újabb adatoknak megfelelően, számolva a magyarság fennmaradásának a napi politikán felülemelkedő érdekeivel a választókerületek új beosztását statálja.

Az új kerületi beosztás alapvető fontosságát azonban mindenki elfogja ismerni. Ez az a pont, amely a leglényegesebben foly be a magyar parlament átalakítására. A készülő nagy reformoknak az a leglényegesebb része.

Képviselő.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, jan. 18.

Rakodczay Sándort elejtette a kormány, mert nem tudta legyőzni az akadályokat, amelyekkel a fölforgatók és saját elváratai is eltorlaszolták az utját. A nemzeti párt rekonstrukcióját célzó törekvései teljes fiaskövel végződtek s így a kormány kénytelen volt olyavalki után nézni, akinek a személye nem akadály a rendezett állapotok megteremtésének. Ezt báró Rauch Pálban vélte fölfedezni, aki mögött az egész horvát honoráció osztály áll s aki ma jóformán az egyetlen alkalmas ember arra, hogy a magyar állam kikezdett tekintélyének lenn Horvátországban föltétlenül érvényt szerezzen.

Az ő kedvéért egyesülnek a ma még szét-húzó elemek s ami az idegen Rakodczaynak hosszú küzdelemmel és nagy munkával sem sikerült, azt simán, könnyen és rövid idő alatt keresztül viszi a horvát vérbeli főúr, akinek a neve egy az unió fogalmával.

Az unióista többség megalakítása most már, hogy ő vette a kezébe a vezéri pálcát, nem ütközik leküzdhetetlen nehézségekre. A koalíció természetesen vele szemben is ellenséges magatartást tanúsít, de majd megújulhozódik. Ha nem török meg az első választás, beadja a derekát a másodikra vagy a harmadikra. Rauch erre már meg is kapta a felhatalmazást.

Úpen ezért igen fontos az új horvát bán, Rauch Pálnak az a törekvése, hogy oly programmal áll a horvát választók elé, mely program nyújt egy unióista többség megválasztására.

Soha még egy ország sorsa nem volt annyira a választók kezében, mint most a társországok jövője. Meg kell e választóknak érteniük,

hogy van ugyan választási szabadságok jobb vagy balfélle, de e szabadságukat csakis az 1868-ki kiegyezési törvény alapján és az abban meghatározott keretek közt gyakorolhatják.

E kereteket a magyar állam teljes erejével meg fogja védeni és e kereteken belül az alkotmányos harcba beavatkozni joga nem lehet. Viszont a horvát autonómia respektálása nem vezethet odáig, hogy a kiegyezés revíziójára törekvő parlamentet a magyar kormány megtűrjön.

A horvát pör tehát csak kétféle módon végződhetik. Vagy olyan egyezséggel, amelyben a horvátok a kiegyezés alapján maradvá, megadják a magyar államnak, ami a magyar államé és ezzel szemben autonómiájuk és önállóságok teljes élvezetében maradnak vagy pedig a magyar állam által kimondott ítélettel, mely az alaptörvényekben meghatározott és kétoldalú szerződésben garantált jogállapotot a horvátok elszakadói törekvéseivel szemben kikényszeríti.

És a magyar állam van olyan erős, hogy ezt a föllebbezhetetlen ítéletét végre is hajtsa.

*

Ez esztendőnek első politikai érdekessége az a hír, amely a nemzetiségi csoportok szövetségének bomlásáról szól. Kiderült, hogy ez a szövetség meddő, akcióképtelen, sőt életképtelen is. Ami előrelátható volt. Hiányzott a szövetezésből a történelmi erkölcs, mert hiszen nem történelmi alakulások mellett, hanem egy ezredév által megszentelt történelmi alakulás ellen bontott zászlót. Hiányzott a politikai erkölcs, mert a programja nem alkotás volt, hanem tagadás, a nemzetnek nem erősítése, hanem gyöngítése, szétdarabolása, a haza polgárainak egymás ellen való szembeállítás. Ilyen elvek semmiféle parlamenti szövetezésnek tartós, egészséges gerincét nem adhatják.

Meglepo volt és éppenséggel nem örvendetes, hogy a nemzetiségi fanatikusok szokatlanul nagy számban vonultak be a parlamentbe. Azóta alkalmunk volt ezt a csoportot minőségében, képességeinek és értelmességének fajsúlyában is megismerni. Tekintve azt, hogy ez a tábor a magyarság ellenségeinek vezérkarából alakult, elmondhatjuk, hogy ez a megismerés nekünk nagyobb vigasztalást nyújtott, mint a mennyi hasznót jelentett a parlament színvonalának. Ahogyan ezek az urak — és közöttük éppen a birhedtebbek — beszéltek, ahogyan viselkedtek, az a legnagyobb mértékben alkalmas volt annak a bebizonyítására, hogy a nemzetiségi képviselők intelligenciájában csalódnunk kellett, illetőleg, hogy az igazán értékes nemzetiségi elemek a parlamenten kívül állanak.

Úgy látszik, erre az igazságra maguk az idegen ajku magyarok is rájuttottak. Így a nemzetiségi izgalmaiktól legvadabbul ostromolt városban, Rózsahegy a legelőkelőbb tót polgárok magyar polgári kört alakítottak és kimondták, hogy: „zászlónk minden jelszó nélkül az ezeréves trikolór büszke turuljával.” Ime a hetyke szavú pánszlávok agitációjának örvendetes reakciója. Mint egy falanx állanak idegen ajku polgártársaink. Éppen a java nincs velük és nem is volt velük soha. A józanok, a tisztán látók, az igazat keresők mindig távol tartották magukat az öntudatosan mámorosoktól, a zavart csinálóktól, a hazudozóktól.

Valóban ideje lenne már, hogy a munkás nemzetiségi értelmiség fölemelje szavát a hamis próféták hazug csekedése ellen. A rózsahegy példán okulhatnának a többiek, románok, szerbek egyaránt, akiknek jöbismőségével csupán visszaélnék a szájaskodók. És akkor a mostani egyenletlenkedés, sőt gyűlölség helyébe a mindent megértő szeretet, a termékeny munka lépne.

*

A kormánynak a képviselőház elé terjesztett jelentéséből és a hozzácsatolt statisztikai évkönyvből megdöbbentő számokat olvasunk behozatalunknak aránytalan mértékben való növekedéséről. Magyarország mértékétlenül több árucikket importál, főképpen iparit, mint amennyire szükség lenne, ha iparát tehetségéhez képest fejlesztené s a fogyasztó belátná, hogy minden fillér szegényebb teszi az országot, ami idegen áruért külföldre megy. Ijesztő könnyelműséggel dobáljuk ki nehezen szerzett jövedel-

münket idegen holmiért, amit itthon is készíthetünk s hiába minden felvilágosítás, buzdítás, intés: a behozatal egyre növekedik s vele együtt az ország szegényegése is.

Az 1906. évben behozott áru értéke 1.555.674.000 korona; 1902. óta négyszáz millióval növekedett behozatalunk értéke, holott a kivitelünké csak 185 millióval lett nagyobb s az 1906. évben 1.508.813.000 korona volt, negyvenhét millióval kevesebb a behozatalnál. Mással is megtörténik egyszer-mászor, hogy a külső kereskedelem mérlege hiánnyal zárul, de más az, ha az aránytalanság következetesen fokozódik egy ország rovására.

Csodálkozással állunk meg az előtt a kép előtt, amely ezekből e számokból élénk rajzolódik. Látunk egy országot, amelyet a természet bőségesen megáldott nyersanyaggal, jó munkáskezettel és olcsó hajtóerővel s ennek az országnak a népe mégis többet vásárol készen idegenektől, mint amennyit maga készít. Sem egyéni izlése nem követeli a jogát, sem önérzete nem tiltakozik az idegen gyámkodás ellen, sem józan-sága az ország szegényítése ellen. Sőt azt is megteszi, hogy amikor mindenfelől baj és nyomorúság veszi körül, akkor is nyugodtan küldi keservesen szerzett millióit idegenbe: szalagért, müvirágért, paszomántért, pamutcsipkéért.

Partikulárizmus és osztálypolitika.

Irtá: Ilcz Mihály.

Valahányszor mi, erdélyiek, országrészünk speciális viszonyaira utalunk a figyelembevételüket követeljük, mindig fölmerül a partikulárizmus vádja ellenünk. Ez a vád ilyen vonatkozásban a partikulárizmus fogalmának teljes félreértésén alapul.

Partikulárizmus minden olyan irány, mely kizárólag egy országrész érdekeit tartja szem előtt s ennek a résznek az országgal ellentétes érdekeit is meg akarja valósítani.

A mit azonban mi erdélyi szempontból követelünk, országos szempontból is követeljük, mert Erdély ez érdekei az országok is érdekei. Ha a magyar középosztály védelmét, ha a magyar szupremácia fön-tartását követeljük: ez nemcsak Erdélynek érdeke. Ha azt mondjuk, hogy a választói jog korlátlan kiterjesztése Erdélynek pusztulás: ez a veszedelem nem csak Erdélynek veszedelme lesz. Hiszen, ha egy hadsereg utócsapata elvész, az nemcsak a csapatnak veszteség; ha a test egy szerve megbenul, érzi az egész szervezet; ha egy vár elvész, csökken az egész haderót; ha egy családtag elpusztul, az az egész család gyász. Országos érdek, nemzeti érdek Erdélyi fön-tartása s ha erdélyi politikáról beszélünk, ez nem partikulárizmus. Jelentősége, hogy Erdély az a hely, a hol a nemzeti érdeket legérzékenyebb veszedelem fenyegeti s hogy appellálunk azokra, kiket a veszedelem legközvetlenebbül fenyeget. Mikor egy kérdésben az erdélyiekre hivatkozunk, nem egy országrész partikuláris érdekeit akarjuk az országos érdekekkel szembeállítani, hanem épp ellenkezőleg, országos érdekből figyelmeztetjük egy országrész lakóit olyan veszedelemre, mely nemzeti érdeket az ő területükön fenyegeti. Figyelmeztetjük pedig azért, és azért őket különösen, hogyha már az ország más részén nem látják a veszedelmet, lássák át s küzdjenek ellene legalább azért, akik közvetlen tapasztalatból ismerhetik a helyzet komoly veszedelmességét s kiket legsúlyosabban fognak érinteni a következmények. Nem a rész érdekekben akarjuk kibaszni az egészet, hanem az egész ország érdekeiben szólítjuk föl az erdélyi részt. Mindonki láthatja, hogy ez nem partikulárizmus, hanem nemzeti politika.

Lenne ez az országrész bármily csekély, bármily jelentéktelen, a magyar szupremácia megvédése nemzeti érdek lenne akkor is. De ez az országrész nemcsak jelentékeny, hanem nemzetiségi viszonyainál fogva az ország nem más, igen fontos részeivel hasonló természetű. Nemcsak Erdélynek van nemzetiségi kérdése, hanem a Felvidéknek is és Magyarország déli vármegyéiük is; nemcsak Erdélyben pusztul a középosztály s vele szupremáciánk egyik támasza, hanem a Felvidéken is. Az ország felét érintik mindazok a kérdések, melyek erdélyi érdekek s az egész ország kúra, ha az országnak ez a fele megkárosul.

Az ország másik felének helyzete kedvezőbb. Békés nemzetiségek között vagy tiszta fajmagyar

nyelvtérhleten boldog illúzióknak engedhetik át egy-
sok magukat, eltelve a humanizmus, a szabadságharc
s a szent demokrácia csillogó eszméitől. De hallják
meg a rideg ronitítás szavát, ha az olyanoktól jön,
kik látják az ország másik felének szomorú viszonyait
s ne beszéljenek partikulárisizmusról ott, a hol
nemzeti érdekről kellene szólni. Ma a vádat vissza-
fordítom s nyitlaim kimondom, a mit az országban
sokan éreznek — hogy a nemzetiségi kérdés elhanya-
golósa, veszedelmének figyelmen kívül hagyása az
igazi partikulárismus, mely ellen küzdeni kell. Partikuláris-
izmusa ama boldogabb országárszereknek, melyeknek
nemzetiséggel nincs bajuk s melyek helyi
szempontjaik szerint szeretnék átalakítani az ország
más — nemzetiségi kérdését megvert — részait. A
korlátlan demokrácia ezeknek a vidékeknek partikuláris
szempontból érthető óhaja, mert hiszen nálunk
nincs veszedelem, de kétségtelenül partikuláris-
mus, mely nemzeti érdekebe ütközik.

Fölhözak ellenünk azt is, hogy a radikálizmus
ellen küzdve, osztálypolitikai szempontok vezetnek
bennünket. Csodálatos egy okoskodás. Hiszen ha egy
oly osztály érdekei mellett szólalnánk föl, melynek
érdekei a nemzetisével ellentézők: jogosult lenne e
vád s nem lenne elleno védekezés. De mindön világos
és nyilvánvaló, hogy annak az osztálynak érdeke
ma és ebben a kérdésben érdeke a nemzeti eszmének
is: osztálypolitikáról joggal szólnai nem lehet. Föl
említik ennek az osztálynak számos gyöngöségét,
hibáit és mulasztásait. Az a kép, a melyet rajzolnak,
valóban találó. Csak egy igen nagy hibája van. Nem
elég sötét.

És ha most kérdik, miért kell ezt az osztályt
hibáit, nagy hibáit ellenére mégis uralkodó osztálynak
megtartani; a felelet erre igen egyszerű és rövid.
Azért, mert nincs jobb, mely helyét betölthesse.

Mai középosztályunk magyar, a nép pedig nem
az. Fele nemzetiségi, másik felében pedig mindinkább
torjod a nemzetköziség. A nemzet érdeke a tények
révén világosan mutatkozik.

Ez a középosztály azonban önmagában sem
egységes s az legnagyobb bajunk. A középosztály
néhány része azt hiszi, hogy a gentry háttérbe szorítja
s ez az érzés demokratává teszi. Nem vizsgálom,
hogy e sérelem mennyiben jogos s a közelében
mennyiben mutatkozik, mert hiszen társadalmi része
hiúság kérdése csupán s így szót sem érdemel, csak
konstatálom, mint lényeges tényezőt. Azonban akár
jogosult az a sérelem, akár jogosulatlan, anyai két-
ségtelen, hogy csak osztályszempontból keletkezhetik.

Ha azonban ez az osztályszempont győzni fog
a nemzeti szemponton: meg fogják látni, hogy érvény-
nyesítése még osztályszempontból is mennyire nem
volt praktikus. Sem a tót, sem az oláh paraszt nem
fogja a magyar értelmiséget támogatni s a magyar
demokrata nem nyer benne erőt. A nemzetiségi, a
faji előítélet el fogja őket választani. Ez is születési
előítélet s épp oly exkluzív. Ezzel az olemmel szem-
ben épp az értelmiség feladata megvédeni a közép-
osztály jogait s a nemzeti érdek követelményeit. A
magyar gentry pusztul, fogy s a legnagyobb
vád ellene, hogy nincs már ereje. És mégis ugyanazok,
kik tagadják létjogosultságát, tagadják erőtlensége
miatt, félnek, hogy ha a demokratikus irány meg
nem erősödik, ennek a gentrynek tulajosa megmarad.
Ez ellenmondás, mely meg nem állhat. In csakugyan
van onnyi ereje, akkor még a nemzeti érdekeknek
nagy szolgálatokat tehet; ha azonban nincs: tulajd-
tól, kizárólagosságától félni fölösleges. De hiszen tud-
juk, hogy ez a kizárólagosság onyészofélben van s
már nem tart soká. Akkor a középosztály egységes
lesz s a nemzeti érdekek hatalmas támasza.

De igen tévednek azok, a kik úgy hiszik, hogy
a processzust radikális roformokkal siettetni lehet.
Ez csak arra alkalmas, hogy a demokráciát gyö-
letessé tegye.

Radikális politika Erdély békéjét földolja s a
Felvidékét is csakhamar. És akkor egy fölzavart kö-
zelet hullámai közt szociális és nemzetiségi agitá-
torok prédájául dobott falvaiban, személyének és
vagyonának fenyegetett biztonságá közepette csak
keserűség foghatja el az egész gentryt ama demok-
ráciával szemben, mely ezt a választás szükségtele-
nül fölidézte s a mely ország függetlenségének külső
s a nemzeti egységnek belső ellenségeit egyaránt
erővel ruházta föl, mikor az ország békéjét földolta.
Ez a tudat, ez a keserű érzés pedig senkiből sem
csinál demokratát.

A nemzeti érdek ma, elismerjük, a demokrácia
híveitől lemondást kíván; miként lemondást kívánt
a magyar nemességétől annak idején. És azok, kik a

gentry szegényességét ma oly megvetéssel omegetik,
ne feledjék el, hogy a szegényesség első okozója az a
lemondás volt, a melytől a nemességétől a nemzeti
érdek 1848-ban kívánt s a melytől az kézzel fogható
teljesített. A jobbágya megszüntetés s az örökösítés
az, a mi Erdély nemességének vagyoni helyzetét meg-
ingattal. Hozzájárult utólag, igaz, a könnyelműség
és tékozlás. De kinek van rá joga, hogy ezért szem-
rehányást tegyen? Hol az a hatalmas, virágzó pol-
gári osztály, mely míg apáink tékozlottak, munkás-
ságával vagyont szorított? Nem látni sobol.

Az az értelmiség, a mely ma a gentry által
való mellőztetésében a radikálizmus fölé tekint, a
magyar állam történetének nagy részben, s attól kap
konyeret. Lohet-e és szabad-e éppon ennek az állam
létérdekeivel szembállania?

Szabad-e csupán azért szembeállania a nemzet
érdekeivel, csupán azért szövökzni a nemzeti állam
ellenségeivel, mert valaki érdekeiben sértve érzi ma-
gát s mert a nemzeti eszme lemondást kíván?

Én visszafordítom az osztálypolitika vadját:
morem állítani, hogy ez a legönzőbb, legdemzetiet-
lenebb osztálypolitika.

Sokan vagyunk, kik e tényeket létjük s elhall-
gatni nem akarjuk. Ezért neveznek minket a sötét
reakció lovagjainak. Osztályelőítélettel vádolnak olya-
nok, kik osztályuk előítélete ellen s osztályuk tudat-
lan olemének önteltsége ellen folytonos személyes
harcban vannak. Partikuláris érdekek mondják azt,
a mi az egész ország érdeke s osztálypolitikájának
azt, a mi az egész nemzetnek érdeke.

E szavak a valóságot meg nem változtatják s
ez elnevezések senkit vissza nem riasztanak. Szíve-
sen vagyunk reakciók olyan akcióval szemben,
mely a magyarságra veszedelmet jelent s inkább
vagyunk a sötétség lovagjai, mint csodálói ama vilá-
gosságnak, melyet gondatlan gyujtogatás okoz.

Mi is ugyanolyan polgári foglalkozással keres-
sük konyerünket, mint bárki más, uradalmak hátunk
mögött nem állanak. Ismerjük mi is az új kor köve-
telményeit, oly jól, mint bárki más, s ha mégis szem-
beállunk a radikális törekvésekkel, tesszük ezt azért,
mert meggyőződésünk, hogy minden országot a maga
sajátlagos viszonyai szerint kell kormányozni, nem
pedig sokat ígérj frázisok szerint. Az országok spe-
cziális viszonyainak számbavétele s ezen alapuló
törvényhozás: ez az az elv, melyben a modern kor
haladó iránya a nemzeti iránnyal összetalálkozik. E
mellett maradunk s jelszavak ottól el nem térítenek.

HIREK.

Székelyudvarhely, jan. 19.

Az agyagfalvi emlék kérdéséhez.

Minden igaz székelyek lelkeiben, szívében ott
él a vágy, hogy a székelyek rákosmezején mihama-
rabb emlék hirdesse, hogy onnan indult 1848. októ-
ber 16-án 30 ezer székely tábora a föllázított oláh-
ság s a jogaiokat lábbal tipró onkény ellen. Hadd
hirdesse a nemzet dicsőségét, hogy 1506-ban itt tet-
ték papírra az első írott magyar törvényeket.

De sajnos, az anyagi viszonyok nem kölelgetik
arra, hogy méltó emléket lehessen állítani. Éppen
ez ügyben egy indítványt óhajtok tenni az emlék
bizottságnak, mely ha süket fülekre nem talál, hi-
szom és remélem, hogy eredményre fog vezetni. Gond-
olom mindenki egyet ért velem abban, hogy az
emléket a helyi kö- s agyagipari szakiskolában ké-
szítsék székely fiuk, kiknek ősei nem egyszer gyűltek
össze az agyagfalvi réten. Ugy tudom, hogy az inté-
zet érdemes igazgatója Hargita Nándor dolgozott is
ki terveket; hogy mily összegre rugnak költségei
még nem is morem, de bizonyára nagyobb mint a
milyet az emlékoszlop pénze megbirna s épen ezen
különbözetnek elonyesztetése képezi indítványomat.

Ugyanis az alpnak meglevő összegét ajánljuk
fel a nagyméltóúgu kereskedelmi miniszter urnak
Kossuth Ferencnek s kérjük, hogy a munkát a kö-
és agyagipari szakiskolában ingyen engedélyezze.
Nem hiszem, hogy már akkora összeg ne volna ron-
delekedésre, melyből az anyagot, tegyünk fel almási
márványt, fedezni ne lehetne. Nem hiszem, hogy ő
nagyméltósága hozzá ne járulna, hiszen az iskola
célja a tanítás lévén, ezen monumentális emlék fel-
építésén, kifaragásán sokat tanulhatunk a növendékek
s az államnak sem lenne kár, mert hiszen megtér-
ülne neki az anyag ára.

A terveket azt hiszem Hargita igazgató ur meg-
késztetének, hiszen minden ilyen hazafias ügyben iga-

zán lekötölező szívességgel ajánlotta föl közbenjárá-
sát. Példa rá a szentmihályi emlékoszlop, mely nagy
részben az ő zomog gondolkodásának köszöni létét.

Gondolkozának az intéző körök e felett s ha
lebot ne halogassák az ügyet, ki tudja mi követke-
zik azután. Most nemzeti kormány vezeti az or-
szág ügyeit, aki nem zárkozhatik el az ily irányu
kérések föl.

Ez év október 16-án lesz 60 éve, hogy meg-
tartották az utolsó gyűlést az agyagfalvi réten, mi-
lyon jó alkalom volna az évforduló az emlékoszlop
föállítására; épen ezért ne halogassák soraim meg-
szivlelést! l. p. a.

Nőgyesületi közgyűlés.

A székelyudvarhelyi Jótékony Nőgyesület folyó
hó 15-én tartotta közgyűlését dr. Damokos Andorné
elnökletével.

A tiszviselők körében az a változás történt,
hogy Demény Ferenczné, rendező elnök több izbeli
lemondását utolszor és visszavonhatatlanul bejelent-
vén, azt a közgyűlés a választmány előterjesztése
alapján elfogadta és buzgó tevékenységéért, több évi
fáradásáért és hasznos szolgálataiért győzőkönyvi
köszönetet mondott. A rendező elnöki hely azonban
ürösen maradt, miután elnök és alelnökök vállalták
a rendező elnöki teendőik ideiglenes ellátását, az
egyesületi 3 éves ciklus meg hátra levő utolsó
évében. Közgyűlés az elnökség ajánlatát köszönet-
tel vette.

Félegyházi Ania, ki az egyesület vagyonát 20
év óta buzgóssággal és hűséggel vezette, szintén be-
adta pénztárosi állásáról való lemondását hosszú időn
át teljesített szolgálataira és változott körülményeire
való tekintettel. Az elnökség és választmány, miután
még tiszteletdíj följánálása mellett se sikerült lemon-
dása visszavonására rábirni; közgyűlés Félegyházi
Antal pénztáros és felesége buzgó és odaadó lelki-
meret tevékenységüknek érdemszerint való méltány-
lása mellett hálás köszönetet mondott és kézzel
ismerte el, hogy boszu időn át az alapszabályok sze-
rint még anyagi felelősséggel is összekött és terhes
tisztelt hozott. A gondos és hűséges kezelesek az-
tán az a fényes sikere lett, hogy 20 évi hivatalos-
kodás alatt az egyesület vagyona, a tekintélyes ki-
adások mellett is, kétszerannyinál is jóval többre
szaporodott. Ha az om is csupán a pénztáros ér-
deme, de minden esetben a siker nagyobb része neki
köszönhető.

Közgyűlés ha F. A. a pénztárosi teendőket még
ez évre, mint a ciklus utolsó évére se vállalná:
Bod Károly tb. titkár választja, illetve kéri föl és
bizza meg a pénztár kezeléssel; aki azonban erre
csak végső szükség esetében, ideiglonosen és feltéte-
lesen ajánlkozott.

Közgyűlés kimondta azt is, hogy alapítókéjéből
1000 koronát Félegyházi Antal nevére tett alapítvány
címon külön választ és ennek kamatait az ő aján-
latának meghallgatásával fogják kiadni a szegények-
nek. Bod Károly tb. titkár szintén kijelentette, hogy
a titkári teendők ideiglenes viselését se vállalhatja
tovább. Közgyűlés titkár eddigi tanúsított szívességét
megköszönve, egyhangy lelkesedéssel Nagy Elemért
rof. koll. tanárt választotta, aki a titkári állást el
is fogadta és lehető szolgálatait, mint a multban,
egy a jövőben kézzel fogja följánlotta.

A választmány választott nőtagjai Bagossy Bé-
láné és ifj. dr. Török Pálné eltávoztván, Sebő And-
rásné pedig még a mult évben ellenörnek választat-
ván, helyökre a közgyűlés közfelkiáltással Kovács
Jenőné, Nagy Elemérné és Sebő Árpádné választat-
totta, egy évre. Ugyancsak egyhangy és egy évre
választattak meg a választmány férfi tagjainak Ug-
ron Ákos főispán és gr. Mikos János esp. plebános;
előbbi eltávozott Fejes Áron, utóbbi az elhalt dr. Soó
Rezső helyére.

Ezután közgyűlés örvendetos tudomásul vette,
hogy a decz. 7-iki tea-estély 641 K 77 fillért jövo-
dolmezet és hálás köszönetet mondott a rendezőknek
és mindazoknak, akik a sikert biztosították. A szá-
madás, adatai szerint árva leányok tanításai és ne-
veltetési költségeihez az egyesület pénztára 531 K 20
fillérről járult.

A házi szegények száma 80—90 között válta-
kozik. Házi szegények segélyezése címén a pénztár-
ból 843 K 50 fillért fizettek ki. Fölmerült azon in-
dítvány szerű óhajtatás is, hogy a házi szegények a
segélyt ne pénzben, hanem inkább élelemben és ru-
házatban kapják. Igaz, hogy ez talán több fáradás-

gal, de talán több látható haszonnal is járna. Ezt az eszmét úgy a választmány, mint a közgyűlés is helyesnek és megvalósításra méltónak találta ugyan, azonban a megvalósításnál fölmerülő és még most elháríthatatlannak látszó nehézségek miatt napi rendről levette, illetve bebátó tárgyalását későbbi időre halasztotta.

Városi szegény tanulók felruházására — az o czélra befolyt és már nyilvánosan nyugtázott adományokkal együtt — az egyesület 537 K 44 fillért fordított. A felruházott 30 tanuló kivül még többen kaptak átalakított és ócska ruhadarabot. A tanulógyermekek és többi szegények téli ruházattal való ellátásának sok kellemetlenséggel járó ügyét az idén is özv. Kassay Endrének jegyző intézte el, a megszokott gondossággal és tapintattal. Éppen ezért a közgyűlés fáradozását most is elismerő köszönettel honorálta.

Az egyesületi taggyűjtést Szabó Andrásné ellenőr, Dolny Róbertnével végezték; kiknek a közgyűlés szintén köszönetet szavazott. Egy alapító és 9 rondes tag iratkozott be, akikkel a rondes tagok száma 215, az összes tagok száma pedig 430-ra szaporodott.

A pénztári számadások adatai szerint összes bevétel volt: 2125-13, kiadás: 2027-24 K. Az egyesület vagyoni állása: 21122-98 K.

Az egyesület belépett a „Nép-művelési egyesület” rondes tagjai sorába, 6 évi kötelezettséggel. Végül átadásra Sándor Mózes és dr. Solymossy Lajost választották, jegyzőkönyv hitelösítésre pedig elnök Gyarmathy Ferenczét és dr. Solymossy Lajosnéét kérte fel és a közgyűlést bevezette. A tagok elnök életetésével távoztak.

Isten oltalma lebegjen az egyesület felett és áldása legyen a nemes munkán.

(. . d)

Köszönetnyilvánítás. Felkéröttünk a következő sorok közlésére. Özv. Török Pálné szül. Koncz Polixena urnó özgyásága a helybéli unitárius templom urasztalára egy gazdagon himzett, arany-nyal szegélyezett, két plusz terített adományozott, a minnek az értéke 200 kor. Ugyancsak az említett czélra Vajda Lajosné özgyásága egy csinos magyar himzésű pohár terített ajándékozott. Mindkét nagylelkű adományért az egyházközösség nevében hálás köszönetet mond Vári Albert, lelkész.

Esküvő. Barócz Árpád törvényszéki albiró a mai napon tartja esküvőjét Debreczy Margit kisasszonnyal Mezőkirályfalván.

Eljegyzés. Jakab György ref. lelkész eljegyző Csizsér Erzsike kisasszonyt Székelyudvarhelyen.

Nőegyleti fillérestély. A Nőegylet f. hó 22-én, szerdán, vig fillérestélyt rendez a következő műsorral: 1. Prologot mond Lányi Ibolyka. 2. Csalládi jelenet, vigjáték 1 felvonásban; előadják: Náncsi, Lányi Imre; felesége, Farczady Erzsike, szobaleány, Ferenczy Lenke. 3. Lányi Andor, mint törpe tart komikus előadást. Az estély rendezői: Kovácsy Jenőné és Dolny Róbertné.

A 48-as függetlenségi pártot megalakították. A székelyudvarhelyi polgárság többségének régi vágya ment teljesedésbe a mult vasárnap: megalakították a székelyudvarhelyi 48-as függetlenségi pártot. A gyűlésen, melyet a Budapestszálló nagytermében tartottak meg, Soó Gáspár főgimn. igazgató elnököt, ki megnyitójában röviden összefoglalta az okokat, melyek a párt megalakítását sürgették. A szervezkedő értekezlet elnökéül a tórmet színlütiig megtöltött közönség, — melynek élén ott láttuk Ugron Ákos főispánt, Dr. Kovácsy Albert képviselőt, Dr. Damokos Andor alispánt, Gotthárd János polgármestert és közéletünk még számos kiváló tagját — egyhangulag Soó Gáspárt, jegyzőül Dr. Vass Lajost választotta meg. Elnök felhívására Dr. Valentsik Ferencz, majd Dr. Pál Ernő ismertették a függetlenségi párt programját lendületes beszédek keretében, mindketten azt a konkluziót vonva le, hogy bár a koalíció fontartána jelen körülmények között nélkülözhetetlen, a párt megalakítására szükség van. Ezután elnök, miután több szónok nem jelentkezett, feltette a kérdést, mire az értekezlet egyhangulag kimondotta a párt megalakítását, mit elnök enuncziált. Ezután Dr. Vass Lajos jegyző ajánlatára a választmányt a következőkben megválasztották: Elnök Ugron Ákos főispán; ügyvezető elnökök Embery Árpád és Vajda Ferencz, alnökök Tamás Albert, Kassay F. Gyula, Daróczy Miklós és Solymossy Endre. Titkár Dr. Vass Lajos; jegyző Dr. Kovácsy Jenő,

Dr. Váró Géza; pénztáros Csillag József; választmányi tagok: Gotthárd János, Bálint György, Papp Zakor József, Porsian János, Barcsay Károly, Soó Gáspár, Szakács Gyula, Kassay F. Gyula, Benkó József, Szabeny Antal, Szeles Dénes, Orbán Gergely, Orbán Dénes, Beteg Pál, Deréki Antal, Tassaly József, Tassaly Lajos, Gáspár Balázs, Kálnoki Ferencz, Szakács Gyula, Gyertyánffy Gábor, Kovács Dénes, Benedek Géza, Riomer K. Gusztáv, Kovács János, Biró Ferencz, Biró István, Péter József, Péter Lajos, Kassay F. Ákos, Szabó József, Keszlör János, Kassai F. József, Fekete Béni, Vladár Ferencz, Szabó István, Fekete József, Ferenczy István, Kiss András, Ferenczy Károly, Simó János szombathelyi, Győrffy Ferencz, Zárug Antal. Dr. Nagy Sámuel, Hein Pál, Fábian József, id. Dézy Antal, Papp János, Fischer Ferencz, Sorger Ferencz, ifj. Szemerjai Károly, Tóth Márton, Balázs Károly, Mátéffy Domokos, Albert Péter, Dávid Gergely, Kovács Domokos, Doéy István, Tamás Lajos, Tamás Balázs, Bodroghy István, Csépp Ignác, Herczog Albert, Izsák Lajos, Darvai Dániel, Voresői Dániel, Kertész Albert, Blájer Balázs, Lőrinczi Béla, Dr. Pál Ernő, Sterba Ödön, Szentpétery Gergely, Simó Mátás, Dr. Szöllösi Ödön, Kassay F. Dénes, Ferenczy János, Flórián Kristóf, Fernengel Gyula, Dr. Valentsik Ferencz, Paschek Viktor, Vári Albert, Dr. Horváth Károly, Lányi Imre, Dr. Jodál Gábor, Szakács József, Soó Dénes, Daróczy Endre, Dr. Mezei Ödön, Dr. Imreh Domokos, Pap Gergely, Sükösd Miklós, Tunyogi Cs. Ferencz. Az alapszabályok kidolgozására egy bizottságot kiküldtek, mely után Embery Árpád ímént megválasztott elnök lendületes beszéddel elfoglalta az elnöki széket. Indítványára Kossuth Ferenczet táviratilag üdvözlötték. Végül Deréki Antal köszöntö meg a választmányba való beválasztását.

Halálozás. Özv. Demeter Ákosné született Demeter Anna, felsősófalvi reform. tanítóné f. hó 10-én életének 58-ik, özgyáságának 20 ik évében elhunyt. A megboldogultat 12-én helyezték örök nyugalomra Marosvásárhelyre. Halálát gyászolják: Demeter Anna, férje Veres Mózes és gyermeke Erzi, Demeter Rozália, férje Lukács Dénes és gyermeke Iluska, Demeter Ákos és neje, Demeter Lajos és neje, Demeter Ágnes és férje Ujvárosi Domokos, Demeter Gyula neje és gyermekei, mint gyermekei, veje és menyei. Demeter Sámuel nyug. ref. tanító, Demeter Albert nyug. m. kir. honvéd-alezredes, Demeter Kati, férjezett Iszlai Lászlóné, Demeter Gyula nyárszói ref. lelkész, mint testvérei,

A törvényszékből nem lesz városháza. Részletesen megirtuk az előzményeit annak, melyek azou oszme létrejvését eredményezték, hogy Székelyudvarhely város vásárolja meg városházának a törvényszéket, míg az igazságügyminiszter a város tulajdonát képező sétáter melletti területen építessen új törvényszéki épületet. Beszámoltunk arról is, hogy a város képviselőtestülete a minden tekintetben rozoga, inpraktikus boasztású törvényszéki épületért 60 ezer koronát és telket ajánlott volt föl. Erre az ajánlatra a napokban érkezett meg a miniszter válasza. E válaszbán a miniszter nem kevesebb, mint 180 ezer korona készpénzt és telket kér a várostól és ha azt megkapja, kegyes lesz a törvényszéki épületet átengedni. A leirattal a város rendezésére kiküldött bizottság e héten tartott ülésében foglalkozott, amidőn elhatározta, hogy az alkudozás megakasztását fogja a közgyűlésnek javaslatba hozni. Ilyen formán nem lesz ugyan elképzelhető időn belül a városnak tanácsháza az bizonyos, de hogy a miniszter a jelenlegi törvényszéki épület toldozásával-foldozásával tíz év múlva elülről kezdheti a dolgot, — az is bizonyos. Mindenesetre azonban sajnálatos körülmény, hogy az igazságügyi kormány egy szegény rendezett tanácsú város rovására szeretné elhelyezni a törvényszéket akkor, amidőn a többi erdélyi városban óriási ártozatokkal emeltek épületeket ilyen czélra.

Szent Antal-estély. A Szent Antal társaság ma, vasárnap este 7 órakor a főgimn. nagytermében estélyt tart a következők sorrenddel: 1. Ének Szent Antalhoz; éneklí Szabó Antal kántor. 2. Szabadelődást tart Szemlér Ferencz tanár. 3. Énekel Manchen Margit, harmoniumon kíséri Baku Katalin. 4. Szaval Siller Irma igazgató. Illegdün játszik Paál Árpádné, harmoniumon kíséri Göllner Béla. 6. Szaval Bagó Mariska. 7. Énekelnek: Göllner Béla, Károly, Emil, Ernő és Antal. — Az estélyt Göllner Béláné, Valentsik Ferenczné és Medgyesy Emma rendezik.

Az ipari munkások szabad lyeozumán mult vasárnap délután a Hymnus olénelkésével Sokrates görög böces ezocziális tanításairól Kovács Dániel ov. ref. kollogiumi tanár tartott mindvégig igen nagy figyelemmel hallgatott előadást. Bemutatta Sokratesnek az ő örök igazságokat tartalmazó és kérdésökoldősei alapján levezetett tantételeit, azt a módszert, melylyel nevelte Görögország, de különösen Athaene

lakosságát. Nomcsak az ifjúságot, de a felnőtt hallgatóit is a valódi ezocziális életre böles önméreeklere tanította ezeltört már 2400 esztendővel korának legnagyobb ezocziológusa. Ezen tartalmas előadás után Henter Béla azavaltá Petöfi Sándornak Isten csodája című szép költeményét. A 118 hallgató nevében előadónak köszönetét, szavalónak elismerését Solymossy Endre biz. elnök fejezte ki, mely után végezetül a Szózatot énekelte el az érdeklődő hallgatóság.

A református egyház keblí tanácsa ma délelött 10 órakor, a loányiskola helyiségében ülést tart, amidőn a folyó évi egyházi adót röja ki.

Kinevezés. A székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság Mihály Lajost a székelykereszturi adóhivatalhoz díjas gyakornokká, Balázs Lázárt a csikaze redai adóhivatalhoz díjas gyakornokká és Dénes Mihályt a székelyudvarhelyi adóhivatalhoz díjlan gyakornokká nevezte ki.

Kereskedők álarcosbálja. A székelyudvarhelyi kereskedők és kereskedő ifjak „Otthona” egyesülete február 8-án nagyzebású álarcosbál rendezését vette torbe. A mulatságot, melyek jövedelmét az egyesület könyrtára javára fordítják, a Budapestszálló termeiben rendezik és szigoruan zártkörű lesz. A meghívókat a nspokban küldik szét.

Jubileumi zarándoklat Lourdesbe. Nagy ünnepek színhelye lesz ez évben a kies fekvésű délfancia Lourdes városa. T. i. éppen 50 év mult el azóta, hogy a kis Bernadette elött Szűz Mária megjelent. Ez évtorduló alkalmával a világ összes katolikusai nagy tömegben keresik fel Lourdet, hogy az ünnepekben részt vehessenek. Magyarországból márczius 16-án indul egy országos jellegű zarándoklat Olaszország érintésével, Lourdesbe, melynek fővezetője: Nagys. és főt. Giesswein Sándor apát kanonok, „Szt. István társulat” alelnöke, orsz. képv. lesz. Ezen zarándoklatra vonatkozólag Fehér Ferencz plébáuos Ebod, (Esztergom m.) szivesen szolgal fölvilágosítással.

Műkedvelői előadás. A Polgári önképző-és segélyző egylet javára ma, vasárnap este megismételik a Budapestszálló szintermében Deréki Antal népszínművét, *A napraforgó*, melyet a mult alkalommal műkedvelölük teljes sikerrel adtak elő. A darab szereplői: Sulyok Kálmán, Flórián Margit, Bartos Terézke, Németh István, Bodrogi Balázs, Deéy Károly, Deréki Antal, Tamás Annuska, Wladár Rózsaika, Paál Sándor, Lázár Gabi, Lányi Andor, Biró F. János, Paróczai Mátás, György Viktor, Nagy Gusztó, Kovács Erzsike, Mészáros Jozsef, Bartos Erzsike, Burghard József. Az előadás kezdete 8 órakor. Az előadás reggelig tartó tánc követi.

Székelykeresztur helypénzújszabályzata. A marosvásárhelyi keresk. és iparkamara legutóbb tartott teljes ülésében vette tárgyalás alá Székelykeresztur ujonnan módosított piaci helypénzújszabályzatát. A teljes ülés a központi bizottság következő véleményét fogadta el: Székelykeresztur nagyközösség csak tíz év előtt módosította és léptette életbe piaci helypénzújszabályzatát, a mely a jelen viszonyoknak is megfelel. Mostani módosítása abban áll, hogy tömegesen az élelmi cikkek vámját emeli, a legtöbb tételnél kétszeresre. Minthogy az élelmi cikkeknek fokozódó drágulása már is elviaelhetetlené kezdett válni a immár a kormány is keresi módját annak, hogy az élelmi cikkek ára a normális viszonyoknak megfelelően igazodjék, a központi bizottság Székelykeresztur váuemelését nem helyesli azért sem, mert ez nagyobb városok piaci vámjáteleit is fellümlja. Egyébíratt indokolva sincs, hogy ezt a váuemelést, mely körülmény tette szükségessé. Azért a központi bizottság a piaci helypénzújszabályzatot Udvarhelyvármegye alispánjához visszaküldeni javasolja azzal, hogy a kamara az élelmi cikkek vámjának oly mértékben való emeléséhez, amiat a tervezetben áll, hozzá nem járul.

Adomány a Tauszermuzemnek. Felkéröttünk a következő sorok közlésére: Az udvarhelyvármegyei tanítóegylet népiskolai tanszermuzema részére a pozsony-máriavölgyi első magyar palabánya igazgatósága az általa előállított népiskolai palatáblák palauanyagából egy gyujtóményes sorozatot (7 drb). Copony Márton, brassói papírgyár-tulajdonos, az általa gyártott cellulose papírumokból egy mintasorozatot (12 drb), Beke Albert, nagygalambfalvi áll. elemi iskolai igazgató-tanító, 3 drb. XVIII-ik századbeli magyar tudományos munkát és Posner Károly Lajos és fia czég budapesti térképészeti műintézet Udvarhelyvármegyéet ábrázoló egy legújabb kiadású falitérképet ajánlékozott. Fogadják az adakozók ezen adományukért a Tauszermuzem nevében köszönetmat. Chalupka Rezső, osztályelnök.

Kiv. a m. hiv. lepből. Sortésorbáucz megszünt Agyalfalva és Bögöz községekben. Bivalyész megszűnt Karácsonyfalva községben.

A Székelyudvarhelyi Népművelési Egyesület tagjai. A városi szegény gyermekek segélyezése és nevelése érdekében alakuló *Népművelési Egyesület* tagjai sorába az U. H. mult számában közölték kivül beiratkozottak még: Csabó Imre kereskedő, Papp István szabó, Ifj. Jakabos György szabó, Orbán Nagy és Tamás czég cipészok, Flórián Kristóf kereskedő, Csillag István orás, Samson Lajos kereskedő, Tassaly Lajos mészáros, Tassaly József juhászok, Kálnoky Ferenc mészáros, Gyarmathy Akos kereskedő, Gyarmathy István asztalos, Bagó Gyula kereskedése, Sándor István rendőr őrmester, Zöld János kereskedő, Erdélyi Simon kereskedő, Szentpétery György kereskedő, Dr. Váloentsik Ferenc ügyvéd, Schuller János kalapos, Fernengel Gyula kereskedő, Kovács Pal m. kir. főerdész, Sterba Odón kereskedő, Erust György czukrász, Gyortyáully Gábor kereskedő (alapítótag), Heitz Vilmos kereskedő, Mészáros Zoltán fodrász, Tamás Balázs kereskedő, Ferenczy Gyula ny. arvaszéki olók, Szabó Odón fodrász, Siegmund József kereskedő, Gaskó Gyula gyógyszerész, Ifj. Dragomán Domokos kereskedő, Kun Béla kereskedő, Dr. Demeter Károly orvos, Kassay Árpád vendéglős, Dr. Mezei Odón orvos, Kaptza Károly timár, Kassay Gyula timár, Kassay József asztalos, ld. Szakács Károly ny. kir. adófelügyelő, Szöcs Gergely cipész, Boldizsár Ferenc cipész-segéd, Benedek Béla vendéglős, Benedek Géza cipész, Orbán Antal szabó, Koronay Ferenc cipész. A folytatólag beiratkozott és folyamatban levő taggyűjtés alkalmával jelentkező tagok névsorát, az U. H. jövő számában közöljük. Ujlong kérjük városunk minden felöltöt, vagyona és keresménye felett rendelkező férfi és nő lakosait, támogatásuk ezen humanus célt szolgáló egyesületet, a tagok sorába való belépésükkel. *Gyermek Mihály* igazgató-tanító.

Dinamit merénylet Parajdon. Miut parajdi levelezőnk kissé megkétséget jelenté, e hó 6 ikott könnyen vezetessé válható merényletet követtek el. Ugyanis *Balog Lajos* szabómester udvarára éjnek idején ismeretlen tettesek dinamittoltványt dobtak be. A történet óriási durranással esült, de merénylők még sem értek célzt, mert Balognak semmi bántódása nem történt. A történet ugyanis rosszul volt irányozva s egyéb baj sem történt, minthogy a ház ablakai összetörték a nagy légnymástól. Balog az ijedségtől annyira rosszul lett, hogy sürgős orvosi segélyre volt szüksége. A rejtélyes merénylet ügyében, mely Parajdon nagy izgatottságot keltett, a csendőrség erőlyesen nyomoz.

A községi iskola államosítása. A vallás-és közokt. miniszter, mint már jeleztük, a városi községi iskola államosítását folyó év szept. hóra orolendelte. Ez ügyben a miniszter a következő rendeletet köldötte le a tanfelügyelőséghez:

Székelyudvarhely r. t. városban, a város képviselő testületének 1907. évi október hó 29-én 164/907. sz. törvényhatósági jóváhagyással ellátandó határozata alapján, a mellyel a város a községi elemiiskola államosításához költöt s. f. é. 96212/907. sz. rendeletben felsorolt összes felteleteket elfogadta, az 1868: XXXVIII. t. cz. 80. §-a alapján a községi elemi iskola egységij megazintatásával az 1908. évi szeptember hó 1-től állami elemi iskolát állított. A fent említett határozat értelmében köteles Székelyudvarhely r. t. város: 1. Az állami elemi iskola mindenkor elhelyezéséről saját erejéből gondoskodni. E célból köteles a város az ez időszert a közel jövőre való tekintettel is szükséges iskolahelyiségről akként gondoskodni, hogy egy erre a n. kir. *államépítészeti hivatal által* is minden tekintetben alkalmasnak találta a város által vásárolandó vagy sajátjából adandó telken, az 1908. év augusztus hó végéig, az általam jóváhagyandó terv és költségtérítés szertint, egy 12 tantorommal, ig. tanítói lakással, szolgálakással, igazgatói irodával, tanítói tanácskozáteremmel, asztartorommal és a szükséges mellékhelyiségekkel bíró iskolaeépületet emelni, az iskolai helyiségeket bebutorozni és a telket az épületekkel együtt az áll. iskola céljaira a kir. kincstárnak örökhasználati joggal átadni. 2. Köteles továbbá a város az Orbán Balázs utcában (Szombatfalva), ennek a központtól távolabb eső részében az 1. adó pontban foglaltak szertint választandó telken az innét kiadott építkezési munkaterveknek megfelelő és 2 tantorommal és esetleg tanító lakással és szükséges mellékhelyiségekkel bíró iskolaeépületet emelni, azt bebutorozni s az áll. iskola céljaira a kir. kincstárnak örökhasználati joggal átadni. 3. Beleegyezését adja a város, hogy a kir. kincstárnak ezen örökhasználati joga úgy az 1. mint a 2. pont alatti épületekre telkekre nézve telekkönyvileg biztosítsák. 4. Az áll. elemi iskola mindenkor épületeinek és tartozékainak állandó jó karban tartásáról, tüzkár elleni biztosításáról, nagy szűnidei tisztogatásáról, az iskola helyiségek fűtéséről a város saját költségvetése terhére tartozik gondoskodni. 5. Az áll. elemi iskolával kapcsolatos gazdasági ismételi iskola céljaira szükséges megfelelő bekerített területet ad. 6. Fizeti a város az áll. elemi iskola céljaira az 5%-os iskolai adót, a 24 koronás és 30 filléres nyugdíjintézet járulékokat. 7. Évi hozzájárulás czimén a város a tanítók jelenlegi személyi járandóságainak (fizetés, lakbér.) évi 5840 (Ötezeröncszáznegy-

ven) koronát fizet bo az illetékes kir. adóhivatalba. Ezekkel szomban a telekszerzés, iskola építés és bebutorozás költségeinek fedezésére a városnak a 6. pontban említett 5% os iskolai adót és a 7. pontban említett évi hozzájárulási összegot addig, míg a város által a most említett célokra felveendő kölcsön törlesztése tart, vissza ongedem azzal, hogy ezen összegpek felhasználásáról szóló számadást a város a törlesztélt torvezett kapcsán közvetlenül a kobli számvévséghez bemutatni tartozik. A városnak abbéli indokolt kérelmét, hogy a telokvásárlásra nézve a 96212—907. sz. rendeletben foglalt megszorításról oltokintátek, a fentiek szertint teljesítettem, az állami iskola megnyitását azonban, minthogy a folyó tanévben megnyitandó iskolák száma már teljes, s így ujabb iskolák megnyitására fozozottol már nem reudekzem, az 1908—9. tanév kezdetéig el kellett halasztanom.

E rendelet alapján *Gotthárd János* polgármester az iskola elhelyezésére kiküldött bizottságot f. hó 16-án értekezlotre hivta össze, amikor az albizottság magából ujra egy albizottságot küldött ki a telkek megtekintésére. Ez albizottság, mely meghivta *Szobolka Rezső* kir. főmérnököt is, megbízatásának már olegzet tett s oltjárásóak eredményéről beszámolt a bizottságnak, mely viszont a legközelebbi közgyűlésnek tesz javaslatot.

x Helyreigazitás. Az Iskola-utcai és Sós-füzdőncél építendő hidak, mult számban közölt hirdetésnyében azon sajtóhiba csuszott bo, hogy az árlejtési összeg 600 koronával lett közölve, holott az 6000 korona, mit czonnel rektifikálunk.

NYILTTER.

Nyilatkozat.

Ferenczy Pál és Kovács Gábor urakok folyó hó 12-én e lap 2. sz.-ban megjelent nyilatkozatukra csupán anyoi megjegyzoi valók van, hogy ezen urak, ezen nyilatkozatban teljesen más indokokkal állanak elő, mint a hozzánk utéztet privát levelükben, melyben az elégtételt megtagadták, ebből csak az következtetjük, hogy ezen urak az elégtételt alól gyávan ki akarnak bujni.

Egyben kijelentjük, hogy további hírlapi polemíába nem bocsátkozunk s olyanokra nem reflektálunk.

Szováta, 1908. január 13.

Poltfka Gyula s. k., *Gróf Bethlen Károly* s. k.,
Wilesek Jenő s. k., *Ruhig László* s. k.,
Gaspár Gyula urak megbízottai.

Nyilatkozat.

A folyó havi közigazgatási bizottsági gyűlésben a fenyező állapot interpelláció tárgyává téve, legyem szabad arra megjegyzéseimet megtenni. Gálffy I. jegyző ur a közbirtokosságra egyezőval sem erőszakolta az interpellált birtokvásárt, sőt ellenkezőleg a birtokosság kérte, hogy a mások által már boldokant 1000—1200 koronán megalkudott, a házjalvi-csikgyimesi ut belső oldalán elterelő szép 14 boldas tagját adja át, mert azonbelől levő közbirtokossági vett birtokot anélkül kibaszálni tetszése szertint nem lehet (kijárás nem lévén) Gálffy I. jegyző ur azon kikötésével, hogy ha a birtokosságnak felesleges pénze lesz, bajlandó volt a birtokot vételárban átengedni s Németh plebános ur a jegyzőkönyvet nagy örömmel megis szövegezte jegyző úr távollétében — a valóban ez előnyös vásár is lett volna, mert mind ortékes föld és 1 adó osztály mindent is ha valaki ennek a vásárnak megemmisítésére törekedett az Gálffy jegyző urnak hasznót és a közbirtokosságnak nagy kárt okozott. A mi a községhez tánczvizalmat illeti az sem felel meg a valóságnak, mert a község házában korcsma van, az 6 évre bérbe van adva, tehát abban tánczot nem engedhetünk. A felhagyott temetőn belől levő közbirtokossági házában igaz hogy a fenyező ifjak 6-án este tánczoltak, de azt a tánczot én előre bejelenttem az 1907. évi december hóban tartott birtokossági gyűlésnek s elkrétem a nagytermet, mert az ifjak sehol sem kaptak táncztermet és a gyűlés egyhangulag tudomásul vette. Ennyi volt a tánczból, de ez is rendben, csendben folyt le. Gálffy jegyző urak semmi hozzájárulása nem volt, sőt mi több ügyelmezésére az ifjak magán házból fordultak s a tánczot ott tartják. Egyezőval kijelenthetem a kérdéses ház tánczvizalom céljából a farangra nem volt kiadva, Gálffy jegyző urat ebben senki meg sem találta. Egyébiránt legyem szabad megjegyeznom, hogy Orozshelyben, Székelyszentkirályon, Székelybettefalvára a felokézeti iskola templom mellett, csaknem a temető közepében van és minden évben ott tánczvizalmakat tartanak — s ha ott nem vadulnak el az erkölcök, bizonyára itt sem vadulnak volna el.

Fenyéd, 1908. január 14.

Balázs Károly.

Készítik: **MAGGI GYULA** és **TÁRSA.**
Iroda: WIEN IV./1. Gyár: BREGENZ.

Egy jó karban levő kőház
igen olcsón szabad kézből eladó. Czim e lap kiadóhivatalában.

Villamos

villágítási égőtestek és luszterek raktára

Van szerencsém tisztelettel tudatni a n. é. közönséggel, hogy üzletemben a mai kor igényeinek megfelelő villamos világításhoz szükséges összes szerelvényekből állandó raktárt állítottam föl, a mely czéloból a legelső honi gyárral, a Magyar Fém és Lámpaárgyár Részvény Társasággal jöttem összeköttetésbe és ebből kifolyólag azon kedvező helyzetbe vagyok, hogy a n. é. közönség igényeit, tekintettel az árak versenykivüli voltára és a legmesszebb menő választékra, azt minden tekintetben kielégíthetem, a midőn tehát szives jóindulatokat kérem, maradtam teljes tisztelettel

Dragomán S. J.

Ifj. Dragomán Domokos.

Sz. 2002—907. szb.

Árlejtési hirdetmény.

A székelykeresztúr—erkei viczinális közut 0—1 km. szakaszán levő „Nagykükküllő”-hid 15524 korona 27 fillér költség előirányzattal kijavítandó. Ezen munkálat biztosítására f. évi január hó 25-ikén d. c. 9 órára nyilvános szóbeli árlejtést tűzők ki.

Az árlejtésen résztvenni szándékozók az előirányzott összeg 10%-át kötelesek bnat-pénzül előre lefizetni.

A feltételek e hivatalnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Székelykeresztúr, 1908. január 13.

Biró,
ltb. főszolgabíró.

Kiadja: Bccsek D Fia könyvnyomdája.

Az Oláhfalú és homoródmonti Takarékpénztár Részvénytársaság

1908. február 11-én d. u. 2 órától kezdődőleg az intézet helyiségében tartja

XVI-K ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉSÉT.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a lefolyt fizlet évről, a mérleg megállapítása és a nyereség felosztására vonatkozó javaslata.

2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak szabályszerű felmentése iránti határozat.

A közgyűlésre a t. részvénytulajdonosok azou figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt a gyűlés megnyitásáig a pénztárnál letenni sziveskedjenek.

Szentegyházasszalu, 1908. január hó 11-én.

Az Igazgatóság.

766—1907. szám végérvény.

Arverési hirdetmény.

Alírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelykeresztúri kir. járásbíróknak 1907. évi V. 153/1. számú végzése következtében Borbáth Dániel székelykeresztúri ügyvéd által képviselt Helldemberg Viktor nagyszabonyi lakos javára, Elokos Rozália szederjesi lakos ellen 200 K. s jár. erejéig 1907. évi május hó 10-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2761 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 2 csikós kanca, 2 koca, 1 aratógép, 2 szekér, 2 ló, 1 pejkanca, 1 pejszék, 4 tarka szőrű ökörborjú és többféle házi butorok nyilvános árverésen eladandók.

Mely árverésnek a székelykeresztúri kir. járásbíró 1907. évi V. 153/4. számú végzése folytán 100 kor. hátrálékos tőkekövetelés, ennek 1905. évi szeptember hó 6. napjától járó 6% kamatai, $\frac{1}{3}$ % váltódíj és eddig összesen 148 K 42 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Szederjes községben alperes udvarában leendő megtartására 1908. évi január hó 22-ik napjának d. u. 1 órája határidőül kitűzték és abhoz avenni szándékozik ezennel oly megjegyzéssel hivatalnok, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becserón alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverendő ingóságok mások által is le vagy felülfoglaltatva lennének, s arra kielégítési jogot is nyertek volna — úgy az árverés ezek javára is olendeltetik.

Székelykeresztúr, 1907. december hó 29-én.

Szalontai Albert, kir. bír. végrehajtó.

Arverési hirdetmény.

Alírt tömeggondnok közhírré teszi, hogy Lázár Róza vagyonbukott csődötmege a csődleltár 1—1027. tétele alatt felvett bolti áruk és bolti berendezés 1908. február 3-án esetleg következő napokon Székelyudvarhelyen vagyonbukott üzlethelyiségében a Plórián-féle házban nyilvános bírói árverésen 3000 korona kikiáltási áron egy tömegben a legtöbbet ígérőknek el fognak adni. Ha azonban a 3000 korona kikiáltási ár meg nem ígértetűk, a tömegben való eladás mellőzésével a leltározott tárgyak a leltár sorrendjében tételenkiut adatnak el a legtöbbet ígérőknek a felvett becsérték mint kikiáltási ár mellett. Tömegben való eladás esetén köteles a vevő a vételár 10 % -át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldöttnél letenni. Az árverési feltételek és csődleltár dr Göllner Béla csődbiztosnál vagy a tömeggondnoknál betekintheők.

Dr Vass Lajos,
ügyvéd, tömeggondnok.

Asztalos műhely.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy

asztalos műhelyemet,
temetkezési vállalatomat

megnyitottam Etéden piacztéri házamban.

Elvállalok épületek felépítését, tartók rátkáron bulorokat, koporsókat s temetkezési felszereléseket olcsó áron.

A n. é. közönség pártfogását kérve vagyok
tisztellel

DEMETER GÁSPÁR,
vállalkozó,

Etéden.

55. á—906. számhoz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A béjjasfalva—csikgyimesi állami közút 1—2 km. szakaszán lévő 3 számú 60 m. nyílású Nagyükküllő hidnak beton hidfőkkel, végleges jellegű vasszerkezettel leendő újból építését kereskedelmiügyi m. kir. miniszter úr 1907. évi december hó 31-ről keltezett 82.497. I. c.—907. számú rendeletével 153.094 K 35 fillér össz-költséggel engedélyezvén, a 48766 K 03 fillér költséggel engedélyezett alépményi és ezzel kapcsolatos egyéb munkák, valamint a 91.800 K költséggel engedélyezett vasszerkezet biztosítása céljából ezennel zárt ajánlati versenyárgyalást hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik a fent jelzett munkálatokat elnyerni óhajtják, hogy a két munkanemre vonatkozó ajánlataikat külön-külön, öt pecséttel lezárt borítékban, a székelyudvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatalnál 1908. évi február hó 22-én délelőtt 10 óráig nyújtsák be.

A borítékokon megjelölendő, hogy az abban foglalt ajánlat mely munkára vonatkozik. A két munkára együttes ajánlat nem tehető.

Az ajánlatokhoz a kért munkabér 5%-ának megfelelő bánatpénznek, ezen hirdetmény számára való hivatkozással, valamint a m. kir. államépítészeti hivatalnál történt letételét igazoló letét nyugta csatolandó.

Készpénz, vagy értékpapír az ajánlatokhoz nem csatolható.

A versenyárgyalás az ajánlatok felbontásával — a fent megnevezett hivatalnál, az ajánlatok beadására kitűzött idő eltelével — fog megtartatni. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Az alépményi és az ezzel kapcsolatos munkákra vonatkozó tervek, általános és részletes feltételek, szerződés minta a székelyudvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatalnál (Szent Imre-utca 14. szám, I-ső emelet) naponta a rendez hivatalos órák alatt megtekinthetők, a vasszerkezetre vonatkozó szerződés minta és vázlatrajz a kereskedelmiügyi m. kir. miniszterium I. C/1. ügyosztályánál (II. Albrecht-ut 1. sz.) megtekinthető, illetve megszerezhető és ugyanott ezen munkákra kitűzött határidők is megtudhatók.

Az ajánlatok felett végérvényesen a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter, a „Közszállítási szabályzat” 25. §-ában megállapított határidőn belül dönt.

Az 1907. évi III. t.-cz. 13. és 14. §§-ai értelmében az ajánlattevő, amennyiben ajánlata elfogadhatnák, köteles a munka teljesítéséhez szükséges új gépeket, eszközöket, berendezési tárgyakat az idézett törvényszakaszoknak megfelelően hazai gyárból beszerezni és a munka teljesítéséhez hazai, első sorban magyar honos, műszaki erőket, tisztviselőket, iparosokat, alvállalkozókat, munkavezetőket, munkásokat stb. alkalmazni és ezen kötelezettség ellenőrzése céljából szükséges adatokat a munka ellenőrzésével megbízottnak rendelkezésére bocsátani.

Ezen kötelezettségek egyike, vagy másika alól való felmentést az 1907. III. t.-cz. 13. § a értelmében csakis a kereskedelmiügyi miniszter úr adhat, azok bármelyikének áthágása esetén a kir. államépítészeti hivatalnak jogában áll — minden bírói beavatkozás nélkül — a szerződést felbontani és e mellett a munkát ajánlattevő kárára és veszélyére más módon biztosítani, vagy 20%-ot meg nem haladó kötbért kiszabni és a munka folytatását követelni.

A kiszabott kötbér a kereskedelmi és ipari alap javára esik.

Ezen kötelezettségek, vagy azok egyikének kijáratása esetén az 1907. III. t.-cz. 15. § a értelmében jogában áll a m. kir. kereskedelmiügyi miniszternek vállalkozót a jogkörébe eső ipari szállítások és munkálatokból véglegesen, vagy meghatározott időre kizárni.

Mindazon ajánlattevők, akik ezen hivatallal eddig üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak szállítóképességüket és megbízhatóságukat azon ipar és kereskedelmi kamara által igazoltatni, melyhez telepük szerint tartoznak.

A biztosíték, a részletes feltételekben megszabott arányban, az utófelülvizsgálat eredménye szerint fog visszaadani.

A hivatal fenntartja magának, illetve a kereskedelmiügyi miniszter úrnak, hogy a beérkezett ajánlatok között az árakra való tekintet nélkül, szabadon választhasson.

Az ajánlat ivonként egy korona bélyeggel látandó el és abba világosan és határozottan beveendő azon kijelentés, hogy ajánlattevő egy a szerződést, mint az általános és részletes feltételeket ismeri, azokat kötelezőleg elfogadja.

Amennyiben többen együttesen (mint társállalkozók) tesznek ajánlatot, már az ajánlatban megnevezendő azon egyén, aki a munkát vezeti és aki felhatalmaztatik, hogy a munkát társai nevében vezeti és aki a folyósított járandóságokat felveheti.

Ha csak lehetséges, már az ajánlatban megnevezendők azok a hazai cégek, melyektől a szükséges anyagok stb. beszereszetnek. Amennyiben ez lehetséges nem volna a szerződés kötések, vagy a munka megkezdésekor — ami 15 nappal a munka megkezdése előtt bejelentendő — tartozik vállalkozó 10% kötbér mellet bejelenteni azon hazai ipartelepeket stb. ahonnan szükségletét fedezendü.

M. kir. államépítészeti hivatal.

Székelyudvarhely, 1908. január 15.

Szobotka Rezső,
kir. főmérnök.

Meghívó.

Székely borkereskedés részvénytársaság Székelykeresztúron

XIII-İK RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

iroda-helyiségében folyó évi február hó 23-án (vasárnap) délelőtt tartja.

TÁRGYSOROZAT:

1. Igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése az 1907. üzletéről.
2. Mérlegszámla megállapítása. Igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak a felmentés megadása.
3. Leírások eszközökre.
4. Intézkedés a r.-társaság sorsa felől.
5. Alapszabály módosítása.
6. Igazgató-elnök, igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok választása.
7. Indítványok.

A mérlegszámla 15 nappal a közgyűlést megelőzőleg ki lesz függesztve a r.-társaság irodájában, a részvényesek megtekinthetik.

A közgyűlést megelőző 2 napon a gyűlésen való megjelenés feltételül a részvények e célra kiküldött bizottsághoz beadandók.

Székelykeresztúron, 1908. január 12-én.

Az Igazgatóság.